

Pågående förändring i valet mellan reflexivt och personligt pronomen?

Huvudregeln för användningen av de reflexiva *sig* och *sin* är att de syftar på subjektet i samma sats, medan personligt pronomen ska användas om man syftar på något annat än subjektet i samma sats. Under de senaste åren har jag hört och sett allt fler använda personligt pronomen där det enligt denna grundregel ska vara reflexivt pronomen, till exempel "Hon har åkt till Rom med *hennes* man", trots att det är subjektets egen man. Tor G. Hultman (2003:111) hävdar att syftningsreglerna nästan aldrig vållar några problem när det gäller *sig*, men att: "Användningen av *sin* hör till de mest problematiska områdena i svenskt språkbruk."

Sofia Tingsell (2007) har undersökt hur valet mellan reflexivt och personligt pronomen realiserar i tal och skrift hos 97 gymnasieelever i Stockholm, Göteborg och Malmö, och som jämförelsegrupp 21 vuxna från samma städer. Till största delen följs "grundmönstret", men avvikelser förekommer. Personliga possessiva pronomen överanvänds i störst utsträckning. Valet av pronomen påverkas såväl av syntaktiska faktorer och samtalskontext som av bakgrundsfaktorer hos informanterna. Vad gäller informanternas bakgrund visar Tingsell bland annat att de unga följer grundmönstret i mindre utsträckning än de vuxna, och de flerspråkiga i mindre utsträckning än de enspråkiga.

På Svebe 34 presenterar jag resultat från en undersökning av valet av pronomen med fokus på överanvändning av personligt pronomen. I en del av undersökningen har informanter i olika åldrar rättat en text, där jag konstruerat olika typer av fel varav några gäller valet av pronomen, så att det blir "korrekt enligt normerna för svenskt skriftspråk". I en annan del undersöker jag förändring över tid genom att jämföra GP 1994 med GP 2012 i Språkbankens konkordanser. Det finns emellertid inte många belägg på överanvändning av personliga pronomen i tidningstext, och jag planerar nu att jämföra gymnasieuppsatser från olika årtionden.

Hultman, Tor G., 2003: *Svenska Akademiens språklära*. Stockholm: Svenska Akademien.

Tingsell, Sofia, 2007: *Reflexivt och personligt pronomen. Anaforisk syftning hos ungdomar i flerspråkiga miljöer*. (Göteborgsstudier i nordisk vetenskap 8.) Göteborg: Göteborgs universitet.